

Warszawa, 23-12-2022 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Krajowy Mechanizm Prewencji**

KMP.570.7.2022.MŻ

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Pomieszczenia dla
osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy
Powiatowej Policji w Świebodzinie**

1. Mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur

Zgromadzenie Ogólne ONZ 18 grudnia 2002 r. przyjęło Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (dalej: OPCAT)¹. Polska przystąpiła do OPCAT na podstawie uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie i stanowi on część krajowego porządku prawnego (art. 87 i 91 Konstytucji). Podpisując OPCAT Polska zobowiązała się do utworzenia krajowego mechanizmu prewencji, którego funkcję wykonuje Rzecznik Praw Obywatelskich za pomocą działającego w Biurze RPO Zespołu – Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Krajowy Mechanizm)².

¹ Zob. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Nazwa w języku angielskim: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT).

² Zob. Art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627).

KMPT na dostęp do wszystkich „miejsc zatrzymań” w rozumieniu OPCAT. Są to wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą państwa – strony, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem³.

Z kolei za „pozbawienie wolności” OPCAT rozumie „jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiegokolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej⁴”.

Wizytacje KMPT są niezapowiedziane. W czasie swojej wizyty członkowie KMPT mają dostęp do wszystkich pomieszczeń, instalacji i urządzeń, mogą odbyć poufną rozmowę z wybraną przez siebie osobą (zarówno osobą pozbawioną wolności, członkiem personelu lub inną osobą), mają dostęp do dokumentacji i nagrań z monitoringu wizyjnego⁵. Mają też prawo rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których przebywają osoby pozbawione wolności, za zgodą osób, które będą rejestrowane⁶.

Spostrzeżenia KMPT czynione podczas wizytacji, opierają się więc na różnych źródłach informacji, m.in. własnych obserwacjach poczynionych podczas wizyty, przeprowadzonych rozmowach, analizie dokumentacji i zapisów monitoringu⁷.

KMPT nie jest organem dochodzeniowo-śledczym. Nie rozpatruje też skarg⁸. Celem wizytacji KMPT jest identyfikowanie czynników zwiększających ryzyko wystąpienia

³ Zob. Art. 4 ust. 1 OPCAT.

⁴ Zob. Art. 4 ust. 2 OPCAT.

⁵ Zob. Art. 20 OPCAT.

⁶ Zob. Art. 13 ust. 1a ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

⁷ Szczegółowy opis metod pracy KMPT można znaleźć w raportach rocznych RPO z działalności KMPT. Zob. przykładowo Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2020 r., Część II – Jak pracuje KMPT ?.

⁸ Zob. Dziewiąte Sprawozdanie Roczne SPT z 22 marca 2016 r., CAT/OP/C/57/4, Aneks do sprawozdania, część II, pkt. 6. Zobacz również publikację Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka pt. „Preventing Torture. The Role of National Preventive Mechanisms. A Practical Guide”, Professional Training Series No. 21, United Nations High Commissioner for Human Rights, New York i Genewa 2018, s. 4-6.

tortur i złego traktowania osób pozbawionych wolności oraz zaproponowanie rozwiązań mających na celu wyeliminowanie tego ryzyka. Formułując swoje wnioski i zalecenia KMPT bierze pod uwagę międzynarodowe standardy praw człowieka, w szczególności standardy ONZ⁹ oraz zalecenia organów międzynarodowych.

W każdym przypadku, kiedy przedstawiciele Krajowego Mechanizmu ujawnią ryzyko zaistnienia naruszeń praw osób pozbawionych wolności (nawet jeśli jego istnienie wynika jedynie z relacji osób pozbawionych wolności), KMPT jest zobowiązany do wydania odpowiedniego zalecenia w raporcie. Dlatego też, na zalecenia końcowe w niniejszym raporcie należy patrzeć nie tylko przez pryzmat nieprawidłowości, które zaistniały, lecz także przez pryzmat prewencji ich wystąpienia w przyszłości.

2. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 OPCAT oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 25 sierpnia 2022 r. do Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie (dalej jako: PdOZ, Pomieszczenie lub Izba), udali się przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur: Aleksandra Osińska (psycholożka) oraz Michał Żłobecki (prawnik).

Celem wizytacji KMPT, zgodnie z art. 19 OPCAT, było sprawdzenie sposobu traktowania osób zatrzymanych przebywających w PdOZ, w celu wzmocnienia, jeśli to niezbędne, ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem, a następnie przedstawienie rekomendacji właściwym władzom w celu poprawy traktowania oraz warunków pobytu osób pozbawionych wolności i zapobiegania torturom oraz innemu okrutnemu,

⁹ Zob. Art. 19 pkt. b) OPCAT.

niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, mając na uwadze odpowiednie standardy organizacji międzynarodowych.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez Komendanta Powiatowego Policji w Świebodzinie mł. insp. Marka Kozaneckiego i jego Pierwszego Zastępcę mł. insp. Damiana Zielińskiego;
- oglądzie wskazanych przez wizytujących pomieszczeń, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, w tym m.in. z: wybranymi protokołami zatrzymań, książką przebiegu służby;
- rozmowie z funkcjonariuszami pełniącymi służbę w Pomieszczeniu oraz z osobą osadzoną w PdOZ.

W trakcie wizytacji wykonano także dokumentację fotograficzną. Ponadto, w późniejszym terminie poddano analizie dokumentację związaną z funkcjonowaniem Izby.

Po zakończeniu czynności służbowych wizytujący poinformowali o wstępnych ustaleniach, wysłuchali także uwag i wyjaśnień.

Przedmiotem działań przedstawicieli Krajowego Mechanizmu była ocena przestrzegania praw osób zatrzymanych w obszarach związanych z: legalnością ich pobytu w Izbie, traktowaniem przez funkcjonariuszy, realizacją prawa do informacji, dostępu do pomocy prawnej i ochrony zdrowia oraz zapewnionymi warunkami bytowymi. W niniejszym raporcie wskazano jedynie obszary wymagające, w ocenie KMPT, poprawy, jak również problemy o charakterze systemowym.

3. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. funkcjonariusz, osoba zatrzymana) lub organizacja, która przekazała KMPT informację nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że „żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaże, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób”.

4. Charakterystyka PdOZ

Pomieszczenie przeznaczone jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Pomieszczenie dla Osób Zatrzymanych dysponuje łącznie 10 miejscami (5 pokoi dwuosobowych).

Łączna liczba osób umieszczonych w PdOZ w 2021 r. wyniosła 456. W okresie od 1 stycznia do 24 sierpnia 2022 r. do Izby przyjęto zaś w sumie 303 osoby. W trakcie prowadzonych czynności w Pomieszczeniu przebywała jedna osoba, obcokrajowiec – obywatel Ukrainy.

Zgodnie z Zarządzeniem Wojewody Lubuskiego z dnia 28 czerwca 2022 r. w sprawie określenia wysokości opłaty za pobyt w jednostce Policji (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 29 czerwca 2022 r., poz. 1363), na osoby doprowadzone do PdOZ w celu wytrzeźwienia nakłada się opłatę w wysokości 275 zł.

5. Problemy systemowe

5.1. Prawo do ochrony zdrowia

Badanie lekarskie zatrzymanych i właściwe dokumentowanie urazów stwierdzonych podczas badania uważane jest za podstawową i minimalną gwarancję chroniącą te osoby przed torturami i przemocą, silnie podkreślaną przez międzynarodowe instytucje monitorujące traktowanie osób pozbawionych wolności – Podkomitet ONZ ds. Zapobiegania Torturom oraz Innemu Okrutnemu, Nieludzkiemu, Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (SPT) oraz Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu i Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)¹⁰.

Zgodnie z rekomendacjami CAT (Komitet Przeciwko Torturom) Polska powinna podjąć skuteczne środki w celu zagwarantowania, aby osoby zatrzymane zostały poddane poufnemu badaniu lekarskiemu przez niezależnego lekarza w ciągu 24 godzin od ich przybycia do miejsca zatrzymania. Powinny mieć też prawo wnioskowania o niezależne badanie medyczne w dowolnym momencie¹¹.

SPT zaleca, aby Polska podjęła odpowiednie kroki, by wszystkie osoby aresztowane były niezwłocznie, bezpłatnie zbadane przez specjalistę medycznego, który jest w stanie pracować niezależnie, bez obecności policjanta. Zgodnie z Protokołem Stambulskim¹² tacy specjaliści medyczni powinni zostać przeszkoleni

¹⁰ Zob. European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT). Zobacz przykładowo: Drugie Sprawozdanie Ogólne, CPT/Inf (92) 3, § 36-38; Raport CPT z wizyty w Polsce, 25.06.2014 r., CPT/Inf (2014) 21, § 26, 30; Raport z wizyty w Polsce, 25.07.2018 r., CPT/Inf (2018) 39, § 27.

¹¹Zob. Committee against Torture, Concluding observations on the seventh periodic report of Poland, 29 August 2019, CAT/C/POL/CO/7, § 16.

¹² Zob. Biuro Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. praw człowieka, Protokół Stambulski. Podręcznik skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Professional Training Series No. 8/Rev.1, 2004.

w zakresie badania osób, które mogły być poddane torturom lub złemu traktowaniu i dokumentowania takich przypadków¹³.

Z informacji przekazanych wizytującym wynika, iż co do zasady, przed umieszczeniem w PdOZ badaniu lekarskiemu obligatoryjnie poddawane są osoby nietrzeźwe, a pozostałe tylko w przypadkach określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2012 r., poz. 1102), np. gdy osoba zatrzymana żąda przeprowadzenia badania lub posiada widoczne obrażenia ciała.

Pomimo, iż obowiązujące przepisy prawa krajowego nie określają takiego obowiązku, Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur od wielu lat postuluje badanie wszystkich osób zatrzymanych przez Policję, przed ich umieszczeniem w PdOZ. Rzecznik Praw Obywatelskich wielokrotnie zwracał uwagę na konieczność wprowadzenia obowiązku przeprowadzania badań lekarskich każdej osoby zatrzymanej przez funkcjonariuszy Policji, m.in. w wystąpieniu generalnym z dnia 15 lutego 2012 r. skierowanym do Komendanta Głównego Policji oraz w Raportach rocznych Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur m.in. za lata 2019¹⁴ i 2020¹⁵.

Przeprowadzenie badania chroni także samych funkcjonariuszy przed fałszywymi zarzutami, że obrażenia powstały podczas pobytu osoby zatrzymanej pod nadzorem Policji. Co także istotne, świadomość ujawnienia ewentualnych śladów przemocy i ich udokumentowanie pełni funkcję odstraszającą.

¹³Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, § 55.

¹⁴ Zob. Raport z działalności KMPT w 2019 r. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/raport-rpo-z-dzialalnosci-krajowego-mechanizmu-prewencji-tortur-w-2019-r>.

¹⁵ Zob. Raport KMPT z działalności w 2020 r. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-raport-KMPT-2020>.

Kwestia obligatoryjnych badań lekarskich osób zatrzymanych była podnoszona także przez Europejski Trybunał Praw Człowieka. W sprawie Dzwonkowski p. Polsce¹⁶, Trybunał w swoim wyroku zawarł standard mówiący o tym, iż osoba przebywająca pod nadzorem Policji powinna po jego zakończeniu znajdować się w stanie niepogorszonym w stosunku do tego, w jakim była przyjmowana. Jeżeli opuszczając jednostkę Policji ma obrażenia fizyczne, których nie miała przybywając do niej, na państwie ciąży obowiązek wyjaśnienia, w jakich okolicznościach one powstały. Tylko objęcie badaniami wstępnymi wszystkich osób zatrzymanych przez Policję umożliwi porównanie ich stanu zdrowia w momencie przyjęcia do Pomieszczenia ze stanem, w jakim są z niego zwalniane.

Należy mieć również na uwadze, iż obligatoryjna weryfikacja stanu zdrowia osoby zatrzymanej przed umieszczeniem w Izbie pozwoliłaby ograniczyć sytuacje, w których z uwagi na nagłe pogorszenie samopoczucia konieczna jest interwencja medyczna wobec osób przebywających w Pomieszczeniu. W tym kontekście podkreślenia wymaga, iż niezależnie od konieczności przeprowadzenia badania osoby oświadczającej, że cierpi na schorzenia wymagające stałego lub okresowego leczenia, którego przerwanie powodowałoby zagrożenie życia lub zdrowia, nie każda osoba zatrzymana gotowa jest poinformować zatrzymujących ją funkcjonariuszy o problemach zdrowotnych.

5.2 Dostęp do prawnika od początku zatrzymania

Nie każda osoba zatrzymana ma w praktyce dostęp do pomocy prawnej od początku zatrzymania. Taka sytuacja stwarza ryzyko złego traktowania, gdyż jak pokazuje doświadczenie KMPT, ryzyko tortur jest największe bezpośrednio po zatrzymaniu. Niezwykle istotna jest tutaj sytuacja osób ubogich, których nie stać na opłacenie prawnika z wyboru. Ponadto procedura wyboru obrońcy z urzędu nie

¹⁶ Zob. Wyrok ETPC z dnia 12 kwietnia 2007 r. w sprawie Dzwonkowski przeciwko Polsce, skarga nr 46702/99.

zapewnia w praktyce dostępu do pomocy prawnej bezpośrednio po zatrzymaniu. Wniosek o przyznanie obrońcy z urzędu można bowiem złożyć dopiero po pierwszym przesłuchaniu w charakterze podejrzanego, nie zaś bezpośrednio po zatrzymaniu. Do czasu więc wyznaczenia obrońcy z urzędu i jego pierwszego kontaktu z klientem, funkcjonariusze realizują z zatrzymanym czynności służbowe (np. przesłuchania, rozpytania). Brak odpowiednich zabezpieczeń w kwestii dostępu do pomocy prawnej tworzy pole do nadużyć, w tym ryzyko złego traktowania przez funkcjonariuszy.

KMPT podkreśla, że dostęp osoby zatrzymanej do prawnika jest pojęciem szerszym niż udzielanie pomocy prawnej i zapewnienie obrony w postępowaniu karnym. Taki kontakt stanowi podstawową i minimalną gwarancję prewencji tortur, na co wskazują SPT i CPT¹⁷.

Obecność prawnika pełni też pozytywną rolę w odniesieniu do jakości dochodzenia i profesjonalizmu funkcjonariuszy, poprawia relacje i współpracę między Policją i zatrzymanymi, co w rezultacie przynosi korzyści śledztwu¹⁸.

Ponadto w świetle przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. podejrzeni, którzy nie posiadają wystarczających środków na pokrycie kosztów pomocy adwokata, mają prawo do korzystania z pomocy prawnej z urzędu, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Pomoc prawna z urzędu powinna być przyznana bez zbędnej zwłoki i najpóźniej przed przesłuchaniem danej osoby przez Policję, inny organ ścigania lub

¹⁷ Zob. Raporty SPT z wizyt na Ukrainie, CAT/OP/UKR/1, § 39 oraz CAT/OP/UKR/3, § 50-52; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, § 23; Dwudziesty Pierwszy Raport Generalny CPT, CPT/Inf(2011) 28, § 18-25.

¹⁸ Zob. 2017 Symposium on Procedural Safeguards in the first hours of police custody Outcome Report, APT, s. 10.

przez organ sądowy, lub przed przeprowadzeniem konkretnych czynności dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych¹⁹.

Zgodnie z Dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady UE podejrzani lub oskarżeni w postępowaniu karnym mają prawo dostępu do pomocy prawnej w takim terminie i w taki sposób, aby osoby te mogły rzeczywiście i skutecznie wykonywać przysługujące im prawo do obrony. Dostęp do adwokata powinien nastąpić bez zbędnej zwłoki: przed przesłuchaniem przez Policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy, w momencie prowadzenia przez organy ścigania lub inne właściwe organy czynności dochodzeniowych lub innych czynności dowodowych, niezwłocznie po pozbawieniu wolności, zanim podejrzani lub oskarżeni zostali wezwani do stawiennictwa przed sądem właściwym w sprawach karnych w odpowiednim czasie, zanim ww. osoby stawią się przed tym sądem²⁰.

Powyższy problem był już sygnalizowany Ministrowi Sprawiedliwości przez Rzecznika Praw Obywatelskich²¹.

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur podkreśla także znaczenie, jakie dla zapewnienia dostępu do pomocy prawnej mają listy adwokatów i radców prawnych, uprawnionych do pełnienia roli obrońcy, na terenie właściwości odpowiedniego samorządu prawniczego, dostępne w policyjnych miejscach zatrzymań. Policjanci powinni informować o jej istnieniu osoby zatrzymane i udostępniać im ją, w przypadku zgłoszenia takiej chęci. Standard ten jest zgodny z rekomendacjami CPT,

¹⁹ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.U.UE.L.2016.297.1).

²⁰ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.U.UE.L.2013.294.1).

²¹ Zob. Wystąpienia Generalne RPO do Ministra Sprawiedliwości z dnia 18.04.2017 r. i 27.09.2018 r., KMP.570.3.2017.

który zalecał sporządzenie, we współpracy z samorządem prawniczym, listy prawników z urzędu, dostępnych dla osób zatrzymanych, które powinny być dostępne w każdym komisariacie policji²². Zgodnie zaś z zasadami i wytycznymi ONZ w zakresie dostępu do pomocy prawnej w sprawach karnych, w celu zapewnienia szybkiego dostępu do pomocy prawnej na posterunkach policji, zaleca się utworzenie, w porozumieniu z samorządem prawniczym, listy prawników²³.

Co szczególnie istotne, Komitet Przeciwko Torturom (CAT) w uwagach końcowych, dotyczących realizacji przez Polskę Konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur²⁴, wskazał na obowiązki informacyjne policjantów w tym zakresie. Komitet podkreślił, że Polska powinna podjąć skuteczne środki, w celu zapewnienia wszystkim zatrzymanym, zgodnie z prawem i w praktyce, wszystkich podstawowych gwarancji prawnych od samego początku ich pozbawienia wolności, zgodnie z międzynarodowymi standardami. Funkcjonariusze na posterunkach policji są odpowiedzialni za dostarczenie osobom zatrzymanym listy dyżurnych adwokatów i radców prawnych²⁵.

Mając to na uwadze podkreślenia wymaga, iż w miejscu pełnienia służby przez dyżurnego dostępna była lista obrońców deklarujących gotowość obrony z urzędu w postępowaniu karnym, udostępniona przez Okręgową Radę Adwokacką w Zielonej Górze. Lista przekazywana jest osobie zatrzymanej na jej żądanie. W tym jednak miejscu zauważyć należy, iż dla faktycznej realizacji wskazanego uprawnienia

²² Zob. Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2018) 21, § 17; Raport CPT z wizyty na Słowenii, CPT/Inf (2017) 27, § 15.

²³ Zob. Annex United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems, A. Introduction, pkt. 2; Principle 3. Legal aid for persons suspected of or charged with a criminal offence, pkt. 21. Zasady i wytyczne przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne ONZ dnia 20 grudnia 2012 r.

²⁴ Zob. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z 1989 r., Nr 63, poz. 378).

²⁵ Zob. Committee against Torture, Concluding observations on the seventh periodic report of Poland, 29 August 2019, CAT/C/POL/CO/7, pkt. 15 b) i 16 b).

konieczne jest poinformowanie każdej nowo przyjętej do PdOZ osoby o możliwości skorzystania z listy. Warto także wskazać, iż od 2015 r. możliwość reprezentacji w postępowaniach karnych mają także radcowie prawni, dlatego w ocenie KMPT należy zapewnić dostęp do analogicznego wykazu przedstawicieli tej profesji. Należy mieć również na uwadze, iż wśród zatrzymanych umieszczonych w Pomieszczeniu mogą być osoby, które dysponują środkami finansowymi na pokrycie kosztów pomocy prawnej, dlatego też obok istniejącej listy obrońców działających pro bono, zatrzymanym powinno udostępnić się także ogólny wykaz adwokatów i radców prawnych działających we właściwych miejscowo Okręgowej Rady Adwokackiej i Okręgowej Izby Radców Prawnych.

W związku z powyższym KMPT rekomenduje udostępnienie zatrzymanym także listy radców prawnych działających pro bono, jak również ogólnego wykazu adwokatów i radców prawnych działających we właściwych miejscowo Okręgowej Radzie Adwokackiej i Okręgowej Izbie Radców Prawnych. Krajowy Mechanizm zaleca także przekazywanie informacji na temat dostępności wskazanych list każdej osobie zatrzymanej, tuż po przyjęciu do Izby.

5.3 Przerzucanie na Policję obowiązku opieki nad osobami nietrzeźwymi

Systemowy problem dotyczący przerzucania na Policję obowiązku opieki nad osobami nietrzeźwymi sygnalizowany był wielokrotnie przez Rzecznika Praw Obywatelskich w raportach rocznych z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur m. in. za lata 2018²⁶ i 2019²⁷.

Należy mieć zwłaszcza na uwadze, że poza obowiązkowym badaniem lekarskim przed przyjęciem do Pomieszczenia, nie istnieje obecnie wymóg zapewnienia stałej

²⁶ Zob. Raport z działalności KMPT w 2018 r., <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/informacja-roczna-krajowego-mechanizmu-prewencji-tortur-za-rok-2018>.

²⁷ Zob. Raport z działalności KMPT w 2019 r., <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/raport-rpo-z-dzialalnosci-krajowego-mechanizmu-prewencji-tortur-w-2019-r>.

opieki medycznej dla osób nietrzeźwych przebywających w PdOZ. Brakuje zatem lekarza lub felczera, który mógłby w jednostkach Policji czuwać nad trzeźwieniem osób umieszczonych w tym celu. Problem dotyczy również osób, które zatrzymane zostały w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa i znajdują się dodatkowo w stanie nietrzeźwości. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo obu tych grup spoczywa na funkcjonariuszach Policji, którzy nie mają przygotowania do sprawowania bieżącego nadzoru nad stanem zdrowia osoby osadzonej, a w przypadku jego nagłego pogorszenia mogą jedynie udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej i wezwać pogotowie ratunkowe licząc, że interwencja nastąpi szybko i będzie skuteczna.

Z informacji przekazanych przez kierownictwo jednostki wynika, że większość osób w stanie nietrzeźwości przewożona jest do Izby Wytrzeźwień w oddalonej o ok. 40 km Raculi. Nie zmienia to jednak faktu, iż w PdOZ nadal mogą znaleźć się osoby doprowadzone do wytrzeźwienia.

W ocenie KMPT aktualne rozwiązania prawne nie chronią dostatecznie bezpieczeństwa osób doprowadzonych do wytrzeźwienia, stanowią także dodatkowe obciążenie dla funkcjonariuszy pełniących służbę w Pomieszczeniu. Wymagają zatem zmian systemowych.

5.4 Brak należytej obsady etatowej w PdOZ

Jak wynika z przedstawionych informacji, do pełnienia służby w PdOZ wyznaczonych jest łącznie 13 funkcjonariuszy Wydziału Prewencji. W czasie zmiany dyżur w Pomieszczeniu pełni jeden funkcjonariusz, co zgodne jest z obowiązującymi przepisami prawa krajowego²⁸.

Z doświadczenia Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur wynika jednak, iż jedna osoba nie jest w stanie jednocześnie wykonywać obowiązków proceduralnych

²⁸ Zob. Zarządzenie nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. U. KGP z 2012 r., poz. 42 ze zm.), § 2 ust. 2.

(wypełnianie dokumentacji), kontrolnych i takich, które umożliwiają osadzonym korzystanie z przysługujących im praw (np. skorzystanie z toalety). Znacznie utrudnione może być również reagowanie na zachodzące zdarzenia nadzwyczajne, w tym np. podejmowane próby samobójcze. Przy takiej organizacji służby w PdOZ może dochodzić do ograniczenia realizacji uprawnień zatrzymanych i ich niewłaściwego traktowania, dlatego też KMPT konsekwentnie od wielu lat postuluje zmianę obowiązujących przepisów²⁹.

Dodatkowo, CPT zwraca uwagę na zalety wyodrębnienia wyspecjalizowanej grupy funkcjonariuszy, zajmującej się wyłącznie opieką nad osobami osadzonymi w PdOZ. Prowadzi to m.in. do większej specjalizacji, profesjonalizmu i skuteczności funkcjonariuszy oraz zwiększenia poczucia odpowiedzialności za osoby znajdujące się w Pomieszczeniu. Taka praktyka może przyczynić się do przełamania poczucia solidarności w przypadku złego traktowania oraz wzmocnić zabezpieczenia proceduralne, które mają służyć ochronie przed taką praktyką. Funkcjonariusz może bowiem przykładowo sprawdzić przy przyjęciu, czy osoba zatrzymana została rzeczywiście poinformowana o wszystkich swoich prawach i czy są one dla niej zrozumiałe. Stanowi też pierwszą okazję dla osoby zatrzymanej do złożenia formalnej skargi przeciwko funkcjonariuszom zatrzymującym, na przykład w odniesieniu do nadmiernego użycia siły przy zatrzymaniu³⁰.

KMPT rekomenduje organizację służby w jednostce w sposób umożliwiający jednoczesne pełnienie dyżuru w PdOZ przez co najmniej dwóch funkcjonariuszy.

²⁹ Zob. raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2018, 2019 i 2021r..

³⁰ Zob. Dwudziesty Ósmy Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2019) 9, § 83-85.

6. Obszary wymagające poprawy

6.1. Warunki bytowe

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu ocenili panujące w Pomieszczeniu warunki bytowe jako dobre. Uwagę wizytujących zwrócił jednak fakt, iż tylko w części pokoi dla zatrzymanych zainstalowane są kamery monitoringu wizyjnego z funkcją podczerwieni. W pozostałych konieczne jest doświetlenie w porze nocnej. Jednocześnie brak jest technicznej możliwości regulacji natężenia światła w pokojach, co uniemożliwić może zaznanie odpoczynku osobom w nich przebywającym.

Z uwagi na powyższe KMPT zaleca Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Gorzowie Wielkopolskim przekazanie środków finansowych umożliwiających wyposażenie wszystkich pokoi dla osób zatrzymanych w kamery monitoringu wizyjnego z funkcją podczerwieni.

6.2. Powiadomianie osoby trzeciej o fakcie zatrzymania

Zgodnie z uzyskanymi informacjami, funkcjonariusze Policji, na żądanie zatrzymanego, informują o tym fakcie wskazane przez niego osoby trzecie. Nie ma jednak możliwości, aby osoba zatrzymana sama wykonała połączenie.

Jednakże, zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana (Zasada 16.1).

W związku z powyższym, w ocenie KMPT, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego

zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach uzasadnionych specyficznymi okolicznościami sprawy prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji. Co równie istotne, w przypadku kiedy funkcjonariusz dokonuje powiadomienia osoby trzeciej o fakcie zatrzymania, osoba zatrzymana powinna każdorazowo otrzymywać informację zwrotną na temat tego, czy doszło do skutecznego powiadomienia. Adnotacja na ten temat powinna znaleźć się również w protokole zatrzymania osoby.

6.3. Prawo do kontaktu z prawnikiem

Prawo do spotkania z prawnikiem stanowi jedną z podstawowych gwarancji minimalizujących ryzyko tortur lub innych form niewłaściwego traktowania. Fizyczna obecność prawnika w miejscu zatrzymania mocodawcy umożliwia także dokonanie rzetelnej oceny jego stanu fizycznego i kondycji psychicznej. Ponadto spotkanie takie powinno odbywać się na osobności, bez obecności funkcjonariusza, gdyż tylko w takiej sytuacji osoba zatrzymana może czuć się na tyle swobodnie, by bez skrzępowania przekazać istotne z punktu widzenia jej sytuacji prawnej informacje, a także opowiedzieć o sposobie, w jaki jest traktowana.

Powyższe uprawnienie zagwarantowane zostało na gruncie Kodeksu postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r., poz. 534), który w art. 245 § 1 stanowi, iż zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie w dostępnej formie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nimi rozmowę; w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, zatrzymujący może zastrzec, że będzie przy niej obecny.

W Dwudziestym Pierwszym Sprawozdaniu Ogólnym³¹ CPT stwierdził, iż umożliwienie osobom zatrzymanym przez policję dostępu do adwokata jest podstawowym zabezpieczeniem przed złym traktowaniem, zniechęca bowiem osoby

³¹ Zob. CPT/inf (2011) 28.

skłonne do stosowania przemocy wobec zatrzymanych. Ponadto prawnik jest w stanie podjąć odpowiednie kroki w przypadku otrzymania informacji o złym traktowaniu swojego klienta.

Zgodnie z uzyskaną informacją, osobom zatrzymanym umieszczonym w PdOZ umożliwia się spotkanie z adwokatem lub radcą prawnym, którzy przedstawią stosowne pełnomocnictwo. Spotkania odbywają się w niemonitorowanym pokoju przesłuchań.

Krajowy Mechanizm zwraca uwagę, iż w praktyce bardzo rzadko dochodzi do sytuacji, w której osoba przebywająca w PdOZ już przed zatrzymaniem udziela prawnikowi stosownego pełnomocnictwa. Szczególnie w przypadkach, kiedy do zatrzymania dochodzi po raz pierwszy. Z uwagi na powyższe uzależnienie możliwości odbycia spotkania z adwokatem lub radcą prawnym od okazania pełnomocnictwa prowadzić może do ograniczenia faktycznej realizacji prawa do pomocy prawnej.

KMPT zaleca zatem odstąpienie od wskazanej praktyki.

6.4. Prawo do informacji

Prawo do informacji stanowi podstawową gwarancję prewencji tortur. Otrzymanie przez osobę pozbawioną wolności zrozumiałych i aktualnych informacji o istotnych kwestiach, np. przysługujących jej prawach, obowiązujących procedurach, sposobie składania skarg, zwiększa poczucie bezpieczeństwa, pozwala odgrywać aktywną rolę w zabezpieczaniu własnych praw oraz ułatwia dostęp do mechanizmów skargowych, przez co pełni rolę prewencyjną w zapobieganiu przemocy. Szczególnie istotna jest tutaj sytuacja cudzoziemców, którzy najczęściej nie znają języka polskiego oraz prawa i procedur obowiązujących w Polsce.

Zgodnie z Dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady UE należy pisemnie pouczyć zatrzymanego, w języku dla niego zrozumiałym, o przysługujących mu prawach procesowych i przysługujących środkach zaskarżenia. Pouczenie powinno

nastąpić niezwłocznie po pozbawieniu wolności³². Osoby nie władające językiem polskim powinny otrzymać tłumaczenie pisemne wszystkich dokumentów istotnych dla zapewnienia ich zdolności do wykonywania swojego prawa do obrony oraz do zagwarantowania rzetelności postępowania karnego³³.

Znaczenie prawa do informacji podkreślają też SPT i CPT. SPT rekomenduje, by każda osoba pozbawiona wolności była już na początku zatrzymania informowana ustnie i pisemnie o powodzie jej zatrzymania oraz prawach, które jej przysługują. Pouczenie powinno być dokonane w języku, który zatrzymany może zrozumieć, sam zaś fakt odnotowany w dokumentacji³⁴.

CPT wskazuje, że wszystkie osoby zatrzymane powinny być w pełni informowane o przysługujących im uprawnieniach, od samego początku pozbawienia wolności (czyli od chwili, gdy nakazuje się im pozostanie w jednostce Policji). Szczególny nacisk powinien zostać położony na zapewnienie, by osoby zatrzymane były w stanie zrozumieć treść przysługujących im praw. Obowiązek zapewnienia, by tak się stało, spoczywa na funkcjonariuszach Policji³⁵.

W tym kontekście zauważyć należy, iż w wizytowanym PdOZ dostępne były tłumaczenia na różne języki praw przysługujących zatrzymanym, jak również regulamin Izby. W czasie wizytacji w Pomieszczeniu przebywał obywatel Ukrainy, nieposługujący się językiem polskim. W trakcie rozmowy z przedstawicielami KMPT przekazał, że po zatrzymaniu przedstawione zostały mu dokumenty w języku zrozumiałym. Pytany o przysługujące mu prawa, nie był jednak w stanie udzielić odpowiedzi. Co więcej, wizytujący odnotowali, iż w analizowanych protokołach

³² Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U.UE.L.2012.142.1).

³³ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym (Dz.U.UE.L.2010.280.1).

³⁴ Zob. Raport SPT z wizyty na Ukrainie, 16 marzec 2016 r., CAT/OP/UKR/1, § 35-36.

³⁵ Zob. Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, § 28.

zatrzymań cudzoziemców brak było informacji o obecności tłumacza w czasie prowadzonych czynności ani o języku, w jakim z zatrzymanymi porozumiewali się funkcjonariusze. W dwóch przypadkach cudzoziemcy odmówili złożenia podpisu pod protokołem, co przy braku informacji o języku, w jakim prowadzono z nimi rozmowy może wskazywać, iż nie rozumieli oni treści przedłożonego dokumentu.

W związku z powyższym KMPT zaleca zapewnienie zatrzymanym cudzoziemcom dostępu do biegłego tłumacza w przypadku, gdy niemożliwe jest nawiązanie z nimi kontaktu przez funkcjonariuszy. Krajowy Mechanizm rekomenduje także umieszczenie w protokole zatrzymania informacji na temat języka lub języków, którymi posługują się zatrzymani cudzoziemcy.

Zgodnie § 16. ust. 2. Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb³⁶, kopię regulaminu pobytu oraz wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka umieszcza się w pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka.

W wizytowanym PdOZ wspomniane powyżej dokumenty umieszczane były pomiędzy kratą okienną i szybą, co w ocenie funkcjonariuszy ma uniemożliwić ich zniszczenie przez osoby umieszczone w Izbie. Jest to praktyka często stosowana w Pomieszczeniach wizytowanych przez KMPT. Rozwiązanie takie powoduje, iż z uwagi na niewielką czcionkę i padające światło słoneczne tekst jest w praktyce nieczytelny, wskutek czego realizacja prawa do informacji osób zatrzymanych ma w praktyce

³⁶ Dz.U. 2012 poz. 638 ze zm..

iluzoryczny charakter. Nie mają one bowiem rzeczywistej możliwości przeczytania regulaminu i wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka.

Mając na uwadze powyższe, Krajowy Mechanizm zaleca przyjęcie rozwiązań, które dadzą osobom umieszczonym w PdOZ realny dostęp do regulaminu i wykazu, czyniąc jednocześnie zadość wymogom określonym w rozporządzeniu.

W tym kontekście warto przywołać przykład jednej z wizytowanych Izb, gdzie w odpowiedzi na uwagi KMPT wydrukowano wskazane dokumenty na papierze samoprzylepnym i przytwierdzono je na drzwiach pokoiów dla osób osadzonych w PdOZ³⁷.

6.5. Kontrola osobista

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas wizytacji, kontrole osobiste osób nowo przyjętych do Izby nie są rutynową praktyką, prowadzone są zaś w przypadkach uzasadnionych oceną ryzyka w konkretnej sprawie. Jest to zgodne z międzynarodowym standardem, wedle którego osoby zatrzymane powinny być przeszukiwane w celu zapewnienia bezpieczeństwa własnego i funkcjonariuszy. Kontroli osobistej nie powinny być jednak poddawane rutynowo wszystkie osoby zatrzymane, z uwagi na fakt, iż jest to środek bardzo inwazyjny i potencjalnie poniżający. Kontroli należy dokonywać tylko wtedy, gdy istnieją uzasadnione podstawy, by podejrzewać, że osoba zatrzymana mogła ukryć przedmioty niebezpieczne lub które mogą być dowodem popełnienia przestępstwa, a ponadto zwykłe przeszukanie nie doprowadzi do ich wykrycia³⁸.

³⁷ Zob. Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Miejskiej Policji w Suwałkach, KMP.570.2.2022.MŻ.

³⁸ Zob. raporty CPT z wizyty w Czechach: CPT/Inf (2019) 23, § 31 i CPT/Inf (2015) 18, § 22; Raport CPT z wizyty na Litwie, CPT/Inf (2017) 16, § 37; Raport CPT z wizyty w Kosowie, CPT/Inf (2011) 26, § 19.

Wizytującym przekazano, iż w przypadku, kiedy konieczne jest przeprowadzenie kontroli osobistej, dokonywana jest ona w sposób jednoetapowy (osoba zatrzymana rozbiera się do naga), w niemonitorowanym pomieszczeniu dyżurnego i prowadzi ją funkcjonariusz lub funkcjonariuszka tej samej płci, co osoba zatrzymana. W tym miejscu wskazać należy na przepis art. 15d ust. 2 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1882), zgodnie z którym policjant dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do zrealizowania celu dokonywanej kontroli. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 5, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Policjant najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie kontrolowanej włożenie odzieży już sprawdzonej. Na analogiczny, dwuetapowy sposób przeprowadzania kontroli osobistej wskazuje także CPT³⁹.

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zaleca zatem przypomnienie funkcjonariuszom pełniącym służbę w wizytowanym Pomieszczeniu o konieczności prowadzenia kontroli osobistej w sposób dwuetapowy, zgodny z przepisami prawa krajowego i międzynarodowymi standardami.

7.8. Personel

Funkcjonariusze pełniący służbę w PdOZ KPP w Świebodzinie odbywają cykliczne szkolenia dotyczące metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzanych w celu wytrzeźwienia. Ostatnie szkolenie tego typu przeprowadzone zostało 21 marca 2022 r.

Mając jednak na uwadze, iż praca funkcjonariuszy Policji pełniących dyżur w PdOZ wymaga nie tylko wiedzy merytorycznej, ale także wysokiego poziomu kompetencji interpersonalnych, **w ocenie KMPT ofertę szkoleniową należy**

³⁹ Zob. raport CPT z wizyty w Norwegii, CPT/Inf (2019) 1, § 37.

poszerzyć o kwestie dotyczące m.in.: udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym; radzenia sobie ze stresem; przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu; pracy z trudnym klientem; komunikacją interpersonalną. Krajowy Mechanizm podkreśla także wartość systematycznego podnoszenia wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania torturom oraz innym formom złego traktowania.

Jak bowiem wskazuje SPT szkolenie personelu powinno mieć charakter prewencyjny i obejmować funkcjonariuszy na wszystkich poziomach. Powinno mieć charakter przekrojowy i zawierać zasady i standardy w zakresie ochrony praw człowieka, ukierunkowane na zapobieganie torturom i innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu⁴⁰.

CPT z kolei podkreśla znaczenie rozwijania u funkcjonariuszy umiejętności komunikacji interpersonalnej, opartej na poszanowaniu godności człowieka. Taka umiejętność doprowadzi do zmniejszenia napięć i pozwoli funkcjonariuszowi na rozładowanie sytuacji, które w przeciwnym wypadku mogłyby przekształcić się w przemoc⁴¹.

KMPT zachęca też do wkładania wysiłku w budowanie kultury organizacyjnej, która będzie propagować odpowiednie zachowanie personelu i zachęcać funkcjonariuszy do przeciwdziałania niewłaściwemu traktowaniu osób pozbawionych wolności przez ich współpracowników oraz raportowanie takich przypadków.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur zalecają:

⁴⁰ Zob. Raport SPT z wizyty w Meksyku, CAT/OP/MEX/1, § 95.

⁴¹ Zob. Drugi Raport Generalny, CPT/Inf (92) 3, § 59-60.

I. Komendantowi Powiatowemu Policji w Świebodzinie:

1. organizację służby w jednostce w sposób umożliwiający jednoczesne pełnienie dyżuru w PdOZ przez co najmniej dwóch funkcjonariuszy;
2. udostępnienie zatrzymanym listy radców prawnych działających pro bono, jak również ogólnego wykazu adwokatów i radców prawnych działających we właściwych miejscowo samorządach prawniczych;
3. informowanie każdej nowo przyjętej do PdOZ osoby o możliwości skorzystania z dostępnej listy adwokatów i radców prawnych;
4. przypomnienie funkcjonariuszom pełniącym służbę w PdOZ o konieczności prowadzenia kontroli osobistej w sposób dwuetapowy;
5. umożliwienie spotkania z adwokatem lub radcą prawnym, któremu osoba umieszczona w PdOZ nie udzieliła wcześniej pełnomocnictwa do reprezentacji;
6. realizację przysługującego prawa do powiadomienia wybranej osoby trzeciej samodzielnie przez osobę zatrzymaną, zaś tylko w sytuacjach szczególnych, realizowanie tego prawa za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji;
7. przekazywanie osobom zatrzymanym informacji zwrotnej dotyczącej powiadomienia wybranej osoby trzeciej o zatrzymaniu, w przypadku kiedy powiadomienia dokonuje funkcjonariusz;
8. umieszczanie w protokołach zatrzymań adnotacji dotyczącej skuteczności powiadomienia wybranej osoby trzeciej;
9. zapewnienie zatrzymanym cudzoziemcom dostępu do biegłego tłumacza w przypadku, gdy niemożliwe jest nawiązanie z nimi kontaktu przez funkcjonariuszy oraz umieszczanie w protokole zatrzymania informacji na temat języka lub języków, którymi posługują się zatrzymani cudzoziemcy;

10. przyjęcie rozwiązań, które dadzą osobom umieszczonym w PdOZ realny dostęp do regulaminu i wykazu, czyniąc jednocześnie zadość wymogom określonym w rozporządzeniu;
11. włączenie do tematyki szkoleń dla funkcjonariuszy zagadnień związanych z zapobieganiem i minimalizowaniem użycia przemocy w chwili zatrzymania, ze sposobami radzenia sobie ze stresem, współpracą z trudnym klientem, komunikacją interpersonalną, przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu oraz systematyczne promowanie i odświeżanie wiedzy w zakresie ochrony praw człowieka i zapobiegania torturom, nieludzkiemu i poniżającemu traktowaniu oraz karaniu.

II. Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Gorzowie Wielkopolskim:

1. przekazanie środków finansowych umożliwiających wyposażenie wszystkich pokoi dla osób zatrzymanych w kamery monitoringu wizyjnego z funkcją podczerwieni, a także na realizację innych zaleceń wymagających nakładów finansowych.

Sporządził: Michał Żłobecki

Za Zespół:

Przemysław Kazimirski
Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/